

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Mangelfullt om diabetes

Roald Strand

Diabetes

Serie: Lev godt. 96 s. Oslo: Aschehoug, 2005.

Pris NOK 149

ISBN 82-03-23205-1

Forfatteren henvender seg først og fremst til pasienter som har diabetes og deres pårørende. Han legger i forordet vekt på at boken skal være en hjelp til å ta ansvar for egen helse. Formatet er lite og hendig, språket er holdt i en

muntlig tone og boken er således lettlest. Den inneholder åtte kapitler i tillegg til en ordliste, et register og en kilde- og litteraturliste. Det er ingen illustrasjoner, men en del faktaruter med praktiske tips og en del korte pasienthistorier for å illustrere noen poenger. I tillegg til å forklare hva diabetes er og hvordan diagnosen stilles, omtales ikke-medikamentelle og medikamentelle aspekter av forebygging og behandling. Det er lagt betydelig vekt på kosthold og råd om kosttilskudd.

Forfatterens utgangspunkt er godt: Han erkjenner at pasienter med kroniske sykdommer er best i stand til å ta være på seg selv med god opplysning. Han har erfaring i å popularisere medisinsk stoff fra ulike medier tidligere. Det er synd at boken helt mangler illustrasjoner og har en ganske kjedelig layout. Mer alvorlig er det at den dessverre inneholder en rekke unøyaktigheter, feil og mangler som gjør at jeg ikke kan anbefale den. For eksempel legger forfatteren stor vekt på at type 1-diabetes kan skyldes virusinfeksjoner. Det er riktig at dette er en teori, men når han videre hevder at influensa rammer bukspyttkjertelen, og at gjentatte slike infeksjoner gradvis svekker insulinproduksjonen, er han langt ute i spekulasjoner helt uten belegg. I omtalen av senkomplikasjoner heter det: «Retinopati skader og/eller danner nye blodårer i netthinnen og fører gradvis til blindhet.» Man får altså inntrykk av at de fleste som får retinopati blir blinde! Forholdet er at mens de aller fleste som har hatt type 1-diabetes i mer 15–20 år, vil ha tegn på retinopati, hører blindhet hos pasienter med diabetes

i dag heldigvis til sjeldenheten. Omtalen av blodsukkersenkende tabletter er meget knapp og nærmest verdiløs for folk flest ettersom ingen preparatnavn er nevnt. I omtalen av insulinpreparater nevnes kun ett preparatnavn, nemlig Lantus som beskrives som «en helt nyutviklet insulin type med jevnere virkningskurve enn de andre langtidsvirkende». Når forfatteren skal gi kostråd, blandes forskningsbasert kunnskap (spis lyst kjøtt og fet fisk) med ren synsing («Begrens kaffe og svart te. Bruk heller urtete», og «Begrens inntaket av poteter, ris og pasta til et par ganger i uken»). Videre har han en lang liste med ulike typer kosttilskudd han mener både pasienter med diabetes (og også friske) bør ta.

Det finnes flere andre bøker og et rikt utvalg av brosjyremateriell beregnet på pasienter bla. utgitt av Norges Diabetesforbund som jeg heller vil anbefale til mine pasienter med diabetes og deres pårørende.

Kåre I. Birkeland

Aker universitetssykehus

Blandet om profesjonsetikk

Svein Aage Christoffersen

Profesjonsetikk

Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker. 142 s, ill.

Oslo: Universitetsforlaget, 2005. Pris NOK 249
ISBN 82-15-00804-6

Boken bygger på undervisning gitt ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo som har en egen mastergrad i profesjonsetikk og diakoni. Intensjonen er å gi en overordnet fremstilling av sentrale trekk ved profesjonsetikk – under én bestemt synsvinkel, nemlig betydningen av menneskesynet. Målgruppen er særlig ansatte innen helse- og sosialtjenesten, samt lærere. Det er ikke snakk om en lærebok, heller en slags debattbok. Begrepet «en slags» skyldes at boken forholder seg til dagsaktuelle etikkdiskusjoner samtidig som fremstillingen stort sett er så elementær og overordnet at det gir følelsen av å lese en innføring.

Innholdet er presentert i en innledning og fem kapitler. Trygve Wyller har skrevet kapittel 2 om «dydsetikk, medborgerskap og sosial praksis» og Knut W. Ruyter kapittel 5 med tittel «Dyder er ikke tilleggs-goder – en utfordring for profesjonsutdanningene». Resten er skrevet av redaktøren Svein Aage Christoffersen som i første kapittel forsøker å klargjøre hva «profesjoner» og «profesjonsetikk» er. I kapittel 3 drøftes «profesjonsetikk som dømmekraft» og i kapittel 4 «urørighetssonen – grenser og overgrep».

De to første kapitlene oppleves som en nedtur etter at leseren i innledningen er blitt lovet et overordnet perspektiv på de «menneskebehandlende» profesjonene. Nedturen skyldes at flere resonnementer halter og at språket til tider virker uinspirert. Disse svakhetene henger kanskje delvis sammen med at profesjonsetikk er vanskelig å håndtere som et eget, overordnet tema. Det som etisk sett forbinder for eksempel advokater, leger og sykepleiere, drøftes sannsynligvis best som allmenne etiske problemstillinger.

Kapitlene 3 og 4 representerer i realiteten en dreining mot det allmenne der søkelyset særlig rettes mot begrepene «dømmekraft» og «dyd». Det er to sentrale etiske begreper hvis betydning går langt videre enn det som har med profesjoner og profesjonsetikk å gjøre. Begge kapitlene har et klart fokus og handler om substansielle problemer. Redegjørelsen for begrepet dømmekraft og fremstillingen av sentrale sider ved Løgstrups etikk er begge interessante og informative.

Avslutningskapitlet er en skikkelig utfordring til leseren. Ruyter hevder for eksempel at profesjonsutøvere kan bestemme seg for å bli (moralsk) gode og at de kan lære å bli det. Ruyter er i det hele tatt befriende klar på hva han mener, og særlig argumentasjonen for at profesjonene har et eget ansvar for opplæring i og internalisering av moralsk dyktighet, er tankevekkende. Alle leger med undervisningsansvar burde lese dette kapitlet.

På tross av noen innvendinger anbefales boken for alle med interesse for legens etiske utfordringer i det 21. århundre. *Profesjonsetikk* egner seg også som tilleggs litteratur i medisinsk etikk i både grunn- og videreutdanninger.

Åge Wifstad

Institutt for samfunnsmedisin
Universitetet i Tromsø